

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **A. G.**

oskarżonego z art. 258 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 17 września 2024 r.

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie,

z dnia 14 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 82/22,

uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 179/19,

i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania

p o s t a n o w i ł:

1. **oddalić skargę,**
2. **obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie skargi.**

UZASADNIENIE

A. G. został oskarżony o to, że:

V. w okresie od stycznia do grudnia 2017 r., na terenie powiatów b., r. i ł. w woj. [...], brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu dokonywanie przestępstw skarbowych, polegających na nielegalnym wprowadzaniu na polski obszar celny dużych ilości wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy, tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 k.k.,

VI. w okresie od 19 maja do 8 czerwca 2017 r. w K. i K.1., w woj. [...], działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, biorąc udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw skarbowych, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wielokrotnie sprowadził przez polsko-białoruskie przejścia graniczne na teren Polski, wbrew przepisom ustawy, nie dopełniając ciążącego na nim obowiązku celnego, wyroby akcyzowe w postaci 55.500 paczek papierosów różnych marek, bez ich uprzedniego oznaczenia polskimi znakami akcyzy oraz bez zgłoszenia celnego, uchylając się od opodatkowania tych wyrobów i nie ujawniając właściwemu organowi podatkowemu przedmiotu i podstawy opodatkowania, przez co naraził budżet Wspólnoty Europejskiej i Skarbu Państwa na uszczuplenie należności celnych małej wartości w łącznej kwocie nie mniejszej niż 53 726 zł oraz naraził Skarb Państwa na uszczuplenie należności podatkowych, w tym w podatku akcyzowym, w kwocie nie mniejszej jak 940.616 zł, zaś w podatku VAT małej wartości w wysokości nie mniejszej jak 250.152 zł, powodując uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości w łącznej kwocie nie mniejszej niż 1.244.494 zł, tj. o czyn z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 86 § 3 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 5 k.k.s.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 179/19:

- w pkt 3.1. uznał A. G. , w ramach czynu zarzucanego mu w pkt V, za winnego tego, że w okresie od 19 maja do 8 czerwca 2017 r., na terenie powiatów b., r. i ł. w woj. [...], brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu dokonywanie przestępstw skarbowych, polegających na nielegalnym wprowadzaniu na polski obszar celny dużych ilości wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy, tj. popełnienia czynu z art. 258 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 258 § 1 k.k. skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
- w pkt 3.2. uznał go za winnego dokonania czynu zarzucanego mu w pkt VI, wyczerpującego dyspozycję art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 86 § 3 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s. i za czyn ten, na podstawie art. 7 § 2 k.k.s. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z

art. 38 § 1 pkt 3 k.k.s., skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 500 stawek dziennych grzywny, ustalając na podstawie art. 23 § 3 k.k.s. wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł;

- w pkt 3.3., na podstawie art. 39 § 1 i 2 k.k.s. w zw. z art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., połączył orzeczone wobec A. G. kary pozbawienia wolności, w ich miejsce wymierzając karę łączną roku pozbawienia wolności;

- w pkt 3.4. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 41a § 1 i 2 k.k.s. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 5 lat, oddając w tym czasie oskarżonego, na podstawie art. 41a § 2 k.k., pod dozór kuratora sądowego; na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. zobowiązał go do informowania kuratora o przebiegu okresu próby pisemnie raz na 6 miesięcy;

- w pkt 3.5., na podstawie art. 63 § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności A. G. w sprawie.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego, jak również obrońców współoskarżonych, wyrokiem z dnia 14 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 82/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę A. G. oraz współoskarżonych przekazał Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Obrońca A. G. wniósł skargę na wyrok Sądu odwoławczego, zaskarżając go w zakresie dotyczącym tego oskarżonego i zarzucając orzeczeniu: „rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k., polegające na uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, IV Wydział Kamy z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 179/19 i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na stwierdzenie konieczności ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, podczas gdy w realiach sprawy taka przesłanka przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie zachodzi ze względu na przeprowadzenie przez Sąd I instancji części dowodów mających znaczenie dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy i brak powodów, dla których wymagałyby one powtórного przeprowadzenia w sprawie, a zaniechania i nieprawidłowa ocena dowodów przez Sąd I instancji oraz brak dowodów na winę

oskarżonego nie może prowadzić do ponownego procesu, lecz do orzeczenia reformatoryjnego przez Sąd odwoławczy poprzez uniewinnienie oskarżonego A. G. ”.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w Lublinie zaskarżonym wyrokiem uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania ze względu na konieczność przeprowadzenia na nowo w całości przewodu sądowego. Okoliczność ta należy do przesłanek uzasadniających uchylenie orzeczenia, wymienionych przez ustawodawcę w art. 437 § 2 k.p.k. W myśl tego przepisu sąd odwoławczy może uchylić orzeczenie i przekazać je sądowi I instancji do ponownego rozpoznania tylko w jednym z trzech przypadków: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz wówczas, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, określoną w art. 454 § 1 k.p.k. Zadaniem Sądu Najwyższego, rozpoznającego skargę na wyrok sądu odwoławczego, jest wyłącznie skontrolowanie, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnej przeszkody, określonej w art. 454 k.p.k., do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.).

Wydając zaskarżony wyrok Sąd odwoławczy wyraźnie wskazał, iż w jego ocenie rozstrzygnięcie Sądu I instancji zapadło na skutek błędów w zakresie podstaw dowodowych zaskarżonego wyroku oraz istoty ustaleń faktycznych, w oparciu o które przypisano oskarżonym winę, zaś tok rozumowania przedstawiony w pisemnym uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji (mimo dwukrotnego jego uzupełniania w trybie art. 449a k.p.k.) jest na tyle wadliwy, iż nie pozwala ustalić jakie przesłanki doprowadziły do ustalenia winy poszczególnych oskarżonych w odniesieniu do poszczególnych przypisanych im czynów (por. uzasadnienie wyroku

Sądu Apelacyjnego s. 3). A zatem, mimo formalnego przeprowadzenia w postępowaniu pierwszoinstancyjnym szeregu dowodów nie doszło do rzeczywistej ich oceny, w świetle zasad procesu karnego. O powyższym świadczy pośrednio treść lakonicznego uzasadnienia, w niewielkim stopniu informującego, którym dowodom i dlaczego Sąd dał wiarę, a przede wszystkim, na jakich dowodach opart poczynione przez siebie ustalenia o istnieniu zorganizowanej grupy przestępczej trudniącej się przemytem, a następnie sprzedażą towarów podlegających akcyzie. Sąd Apelacyjny wskazał wprost, że: „Podstawowe dowody (...), na których bazował sąd pierwszej instancji dokonując w sprawie ustaleń faktycznych nie zostały zinterpretowane, mimo że było to niezbędne dla przypisania oskarżonym winy zarówno w zakresie udziału w zorganizowanej grupie przestępczej (czy kierowania nią w odniesieniu do P.Ł.), jak i dokonania poszczególnych przestępstw celno-skarbowych przez poszczególnych oskarżonych. Uzasadnienie w części dotyczącej oceny dowodów nie wskazuje, jaki sposób interpretacji poszczególnych rozmów, doprowadził sąd I instancji do uznania winy oskarżonych w zakresie przypisanych im czynów. Co do licznych zgromadzonych w sprawie nagrań rozmów, które są przecież podstawowym dowodem w sprawie, sąd nie dokonał jakiegokolwiek ich analizy” (ibidem).

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2021 r., II KS 22/21 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2024 r., I KS 3/24) wynika, że konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego, o której mowa w art. 437 § 2 k.p.k., powinna być oceniana nie tylko w aspekcie ilościowym, ale i jakościowym. Tego rodzaju sytuacja zachodzi zatem także wówczas, gdy nieprawidłowo przeprowadzono nie wszystkie, ale większość kluczowych dla oceny zachowania oskarżonego dowodów, co powoduje niemożność poddania ocenie tych prawidłowo przeprowadzonych z zastrzeżeniem, iż brak innego prawidłowo przeprowadzonego dowodu, pozwalającego ocenić dowód nieprawidłowo przeprowadzony.

Gdy Sąd I instancji nie przeprowadza oceny dowodów lub czyni to w sposób skrajnie sprzeczny z zasadami określonymi w art. 7 k.p.k., mamy do czynienia z wadliwością całego postępowania dowodowego. W rezultacie powstaje

konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Taką właśnie konieczność dostrzegł Sąd odwoławczy w niniejszej sprawie, oceniwszy, że przewód sądowy przed Sądem Okręgowym w Lublinie cechowała wyjątkowa nierzetelność i wymaga on powtórzenia.

Nie ma zatem racji skarżący, wyrażając pogląd, iż celem naprawienia błędów w postępowaniu przed Sądem *meriti* wystarczyłoby uzupełnić postępowanie dowodowe, a następnie wydać w niniejszej sprawie reformatoryjny wyrok uniewinniający. Jeśli bowiem sposób przeprowadzenia dowodów przez sąd *a quo* dotknięty jest tego typu wadliwościami, że samo częściowe tylko uzupełnienie postępowania dowodowego przez dodatkowe przeprowadzenie dowodów przez instancję odwoławczą byłoby niewystarczające, a to właśnie z powodu uchybień w zakresie sposobu przeprowadzenia całego postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji, niezbędne jest przeprowadzenie przewodu na nowo w całości, po uprzednim uchyleniu wyroku Sądu I instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2024 r., III KS 21/24). Sąd odwoławczy nie popełnił więc błędu, uchylając wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie i przekazując mu przedmiotową sprawę do ponownego rozpoznania.

Nie dostrzegłszy podstaw do uwzględnienia wniesionej przez obrońcę skargi, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[ms]

SSN Eugeniusz Wildowicz